

Upphävande av policies och riktlinjer för hantering av personuppgifter och kameraövervakning i Göteborgs Stad

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 21 mars 2018 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Policy och riktlinjer för tillämpning av personuppgiftslagen vid Göteborgs Stads förvaltningar och bolag, antagen av kommunstyrelsen 2013-09-18, § 573, Dnr 1228/12 samt policy och riktlinje för kameraövervakning inom Göteborgs Stad, antagen av kommunfullmäktige 2014-02-06, § 20, dnr 1023/12 upphävs.
2. Informationen om stadens anpassningar till dataskyddsförordningen i antecknas.

Göteborg den 2 maj 2018
Göteborgs kommunstyrelse

Ann-Sofie Hermansson

Mathias Sköld

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2018-03-21

Diarienummer 1551/16

Handläggare

Sarah Arlebrink

Telefon: 031 – 368 02 43

E-post: sarah.arlebrink@stadshuset.goteborg.se

Upphävande av policies och riktlinjer för hantering av personuppgifter och kameraövervakning i Göteborgs Stad

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Policy och riktlinjer för tillämpning av personuppgiftslagen vid Göteborgs Stads förvaltningar och bolag, antagen av kommunstyrelsen 2013-09-18, § 573, Dnr 1228/12 samt policy och riktlinje för kameraövervakning inom Göteborgs Stad, antagen av kommunfullmäktige 2014-02-06, § 20, dnr 1023/12 upphävs.
2. Informationen om stadens anpassningar till dataskyddsförordningen i antecknas.

Sammanfattning

Från och med den 25 maj 2018 tillämpas EU:s dataskyddsförordning (679/2016) (nedan DSF) för hantering av personuppgifter. Med anledning av detta har ett omfattande anpassningsarbete bedrivits i staden för att säkerställa efterlevnaden av den nya lagens krav. DSF ersätter bland annat personuppgiftslagen, PuL (1998:204) och kameraövervakningslag (2013:460). Då dessa lagar upphör blir stadens policy och riktlinjer för tillämpning av personuppgiftslagen vid Göteborgs Stads förvaltningar och bolag samt policy och riktlinje för kameraövervakning inom Göteborgs Stad obsoleta. Den nya lagstiftningen innehåller detaljerade regler kring principer, värdegrunder, lagliga förutsättningar och hanteringsregler varför det varken finns utrymme eller behov till ytterligare reglering genom att ersätta de upphävda styrande dokumenten med nya policies och riktlinjer.

Ekonomiska konsekvenser

DSF medför ökade kostnader för att säkerställa efterlevnad av förordningen. Den 23 augusti 2017 beslutade kommunstyrelsen att ge Intraservice i uppdrag att nyutveckla en kommungemensam intern tjänst som nu benämns dataskyddsenheten. Den största kostnaden med anledning av DSF är inrättandet av den nya kommungemensamma interna tjänsten. Dataskyddsenheten ska bestå av ett tiotal medarbetare. Vidare krävs åtgärder för att nå upp till lagstadgad organisatorisk och teknisk säkerhet vilket framförallt gäller Intraservice och de kommungemensamma interna tjänsterna.

Barnperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Mångfaldsperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Jämställdhetsperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Miljöperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

DSF omfattar i stort sett alla verksamheter oavsett om det är myndigheter eller bolag inom hela EU samt även verksamheter utanför EU med affärsverksamhet inom EU. Arbetet med anpassningen till den nya lagstiftningen har varit mycket omfattande. Göteborgs Stad har under hela anpassningsprocessen aktivt deltagit i ett flertal nätverk tillsammans med SKL och andra kommuner och myndigheter. Stadens arbete med anpassningarna till DSF har i många sammanhang uppmärksammats som ett gott exempel.

Ärendet

Från och med den 25 maj 2018 tillämpas EU:s dataskyddsförordning (679/2016) (DSF) för hantering av personuppgifter. Förordningen ersätter bland annat personuppgiftslagen, PuL (1998:204) och kameraövervakningslagen (2013:460). Då dessa lagar upphör blir stadens policier och riktlinjer inom det aktuella området obsoleta och bör därför upphävas.

Den nya lagstiftningen innehåller detaljerade regler kring principer, värdegrunder, lagliga förutsättningar och hanteringsregler på ett sätt som den äldre svenska lagstiftningen saknade. Av den anledningen finns det inte utrymme eller behov av ytterligare reglering genom att ersätta de styrande dokumenten med nya.

Göteborgs Stads arbete med anpassningen till dataskyddsförordningen

DSF syftar till öka skyddet för enskildas integritet och på så sätt möjliggöra ökad konkurrens och utveckling på den digitala marknaden inom hela EU. Genom en enhetlig lagstiftning skapas förutsägbarhet och lika säkerhet oavsett vilket land som erhåller en tjänst eller produkt och var den enskilde har sin hemvist. DSF gäller även för bolag utanför EU som handlar med nationer inom EU. DSF omfattar all hantering av personuppgifter som sker på elektronisk väg men även hantering på icke elektronisk väg under vissa förutsättningar. Sålunda innebär DSF:s införande att den nu gällande lagstiftningen inom området – däribland personuppgiftslagen och kameraövervakningslagen – ersätts av helt nya bestämmelser. DSF gäller för alla bolag, myndigheter, föreningar, företag med flera. Enda undantaget är hantering av personuppgifter för rent privat bruk. Den stora skillnaden mot dagens PuL är de kraftigt utökade rättigheterna för den enskilde i form av bland annat information om och tillgång till sina personuppgifter hos respektive leverantör. Även kraven på säkerheten kring hantering av personuppgifter har utökats, samtidigt som det har tillkommit krav på bland annat dokumentation och dataskyddsombud. Därtill har det införts kraftiga viten för de fall som inte DSF efterlevs korrekt. Datainspektionen är tillsynsmyndighet. De byter namn till integritetsskyddsmyndigheten den 25 maj 2018.

DSF innebär genomgripande förändringar i samtliga Göteborgs Stads verksamheter liksom för alla andra myndigheter och bolag inom EU. Göteborgs Stad har bedrivit ett omfattande arbete för att förbereda och anpassa stadens alla verksamheter till DSF. Juridiska avdelningen, stadsledningskontoret tog initiativ till förändringsarbetet i augusti 2016. I samarbete med Intraservice startades ett stadenövergripande stödprojekt i syfte att utbilda, informera och stödja stadens förvaltningar och bolag att anpassa sig till det nya regelverket. På begäran av stödprojektet har kontaktpersoner (ansvariga genomförare) från varje förvaltning, bolag samt stiftelseorganisationen utsetts och dessa har i sin tur startat interna projektgrupper i sina verksamheter för att identifiera och anpassa sin personuppgiftshantering till dataskyddsförordningen. Stödprojektet har bidragit med stödjande dokument, juridiska- och informationssäkerhetsanalyser, omvärldsbevakning och åtgärds- och handlingsprogram. I syfte att skapa en rättssäker, enhetlig och överskådlig personuppgiftshantering i staden har dokumentmallar, avtal och information som kan användas av samtliga verksamheter i Göteborgs Stad tagits fram.

Kommunstyrelsen beslutade den 23 augusti 2017 att ge Intraservice i uppdrag att nyutveckla en kommungemensam intern tjänst för dataskyddsombud i syfte att säkerställa

en korrekt och effektiv personuppgiftshantering. Nämnda tjänst har under kvartal 1 2018 inrättats på Intraservice under dataskyddsenheten. Dataskyddsenheten ska bland annat ombesörja att det finns lagstadgade dataskyddsombud utsedda att representera förvaltningar och bolag. Som kommungemensam intern tjänst ska enhetens tjänster nyttjas av alla stadens förvaltningar och bolag.

Efter den 25 maj 2018 kommer stödprojektet succesivt att lämna över till verksamheterna och dataskyddsenheten. Stödprojektet kommer dock sannolikt att behöva finnas kvar ytterligare några månader innan nya rutiner och kunskaper om personuppgiftshantering har förankrats i stadens förvaltningar och bolag.

De verksamheter som har valt att ta hjälp av stödprojektet (samtliga fackförvaltningar, stadsdelsnämnder, stiftelser, moderbolag och några större dotterbolag samt räddningstjänsten) har fått i uppgift att kartlägga sin personuppgiftshantering och genomföra en riskanalys avseende i vilka processer personuppgifter hanteras, vilken typ av personuppgifter som hanteras och vilka system och tekniska hjälpmedel som används. Verksamheterna har även fått i uppgift att se över all personuppgiftshantering och säkerställa att det finns en laglig grund som stöd för hanteringen samt att lagstiftningen i övrigt är uppfylld. Som stöd för detta arbete har stödprojektet erbjudit ett tjugotal omfattande informationsträffar i juridik och informationssäkerhet med praktiska inslag av genomförande av risk- och sårbarhetsanalyser och processkartläggning, samt mindre informationsträffar till specifika verksamheter och grupperingar på begäran. Syftet med verksamheternas åtgärder har varit att finna olaglig hantering av personuppgifter för att kunna vidta åtgärder, anpassa nödvändig hantering av personuppgifter till ny lagstiftning samt att kravställa till Intraservice och andra leverantörer vilken säkerhetsklass som måste vara uppfylld i olika tjänster beroende på om känsliga personuppgifter hanteras eller inte. Intraservice har i sin tur tillsatt ett projekt som ansvarar för att de it-system som finns inom de kommungemensamma tjänsterna (systemen) anpassas till kraven som verksamheterna har gällande säkerhet. Det pågår omfattande revidering av befintliga avtal med leverantörer i alla verksamheter i staden.

Stödprojektet rekommenderar att verksamheterna i sin processkartläggning tar hjälp av den nya klassificeringsstruktur som ska tas fram på uppdrag av regionarkivet, vilket har givit en god synergieffekt för båda projekten. Ytterligare en positiv effekt av arbetet är att många grupperingar av likadana verksamheter (skola, socialtjänst, HR, kommunikatörer med flera) i förvaltningar och bolag har samarbetat med varandra över myndighetsgränserna vilket bidragit till en enhetlig hantering av flera områden i staden.

Stödprojektet har begärt in gjorda kartläggningar och analyser för att dels kontrollera kvaliteten på arbetet och dels för att hålla vissa tidsgränser i syfte att driva arbetet framåt. Det återstår ännu en del arbete med att bland annat identifiera processer med personuppgiftshanteringar och inte minst Intraservice analys av verksamheternas kravställan på säkerhet och åtgärder för vissa system inom de kommungemensamma tjänsterna. Göteborgs Stad har under hela anpassningsprocessen aktivt deltagit i ett flertal nätverk tillsammans med SKL och andra kommuner och myndigheter. Stadens arbete med anpassningarna till DSF har i många sammanhang uppmärksammats som ett gott exempel. Varje nämnd och styrelse är personuppgiftsansvariga och det ansvaret kan inte delegeras. Det är upp till nämnden eller styrelsen att säkerställa att verksamheten är organiserad för att kunna arbeta med hantering av personuppgiftshantering på ett korrekt sätt.

Kommungemensamma åtgärder med anledning av dataskyddsförordningen

Riktlinje för styrning av kommungemensamma interna tjänster är antagen av kommunfullmäktige och är ett stadenövergripande styrande dokument som är en del av stadens styrsystem. Riktlinjerna gäller för alla stadens förvaltningar och bolag. Regler för kommungemensamma interna tjänster och generella regler för kommungemensamma interna tjänster konkretiserar och tydliggör riktlinjen. Förvaltningarna ska i sina styrande dokument reglera sina förhållande till de stadenövergripande reglerna. För bolagen är det riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag som anger att bolaget ska följa av kommunfullmäktige beslutad budget, av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutade policys, riktlinjer och regler.

Dataskyddsombud

Den som behandlar personuppgifter måste (med vissa undantag som inte är tillämpliga för Göteborgs stads verksamheter) utse ett dataskyddsombud. Ombudets roll är att kontrollera att DSF följs inom organisationen genom att till exempel utföra kontroller och informationsinsatser. Ombudet ska rapportera till högsta förvaltningsledningen. Ett totalt dataskyddsombud finns numera under dataskyddsenheten på Intraservice. Som kommungemensam intern tjänst ska enhetens tjänster nyttjas av alla stadens förvaltningar och bolag. Dataskyddsenheten ska ombesörja att det finns lagstadgade dataskyddsombud utsedda att representera förvaltningar och bolag inom ramen för den kommungemensamma tjänst som dataskyddsombuden utgör.

Personuppgiftshantering i kommungemensamma interna tjänster

I Göteborgs Stads generella regler för kommungemensamma interna tjänster anges att för det fall Intraservice är personuppgiftsbiträde till styrelse eller annan nämnd, ska reglerna för personuppgiftsbiträden i dataskyddsförordningen följas, inbegripet tecknande av personuppgiftsbiträdesavtal. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har emellertid uttalat att en ”rättsakt” kan användas i stället för ett civilrättsligt avtal inom kommunala förvaltningar. Det innebär att ett styrande dokument som nämnder och styrelser är bundna till, i det här fallet Göteborgs Stads generella regler för kommungemensamma interna tjänster, är en sådan rättsakt som här avses, varför separata personuppgiftsbiträdesavtal inte är nödvändiga vid kommungemensamma interna tjänster.

Personuppgiftsregister

Genom DSF:s ikraftträdande är det obligatoriskt att föra register över befintliga personuppgiftshanteringar. Ett sådant personuppgiftsregister är under upphandling och förväntas kunna erbjudas som en kommungemensam intern tjänst från kvartal 3 eller 4 2018.

Stadsledningskontorets bedömning

Som redogjorts för ovan har ett omfattande arbete med att anpassa stadens personuppgiftshantering till den nya lagstiftningen bedrivits. Under detta arbete har bland annat konstaterats att stadens policy och riktlinjer för tillämpning av personuppgiftslagen vid Göteborgs Stads förvaltningar och bolag, samt policy och riktlinje för kameraövervakning vid DSF:s ikraftträdande blir obsoleta, varför dessa bör upphävas. I arbetet med anpassningen till DSF har stadsledningskontoret värderat i vilken

utsträckning nämnda policier och riktlinjer bör ersättas med nya styrande dokument, och därvid gjort följande bedömning.

I Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument anges att syftet med riktlinjen bland annat är att säkerställa att Göteborgs Stad inte har fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. Utgångspunkten för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar som reglerar grunduppdragen för hur verksamheterna ska utöva sitt uppdrag. Därutöver har politikerna möjlighet att besluta om styrande dokument för att beskriva hur den politiska viljan ska realiseras. De styrande dokumenten ger stadens verksamheter för att göra rätt saker på rätt sätt. De ska ange vad, vem och hur saker ska göras och vad som förväntas av stadens förvaltningar och bolag. Likaså ligger de styrande dokumenten till grund för att kunna utkräva ansvar om organisationen inte arbetar i enlighet vad som beslutats. En policy ska ange värderingar och grundprinciper för att styra organisationens agerande inom ett visst område. En riktlinje anger ramarna för handlingsutrymmet i en viss fråga. Riktlinjen ska visa hur uppgifter ska utföras men lämnar visst utrymme för verksamheterna att själva utforma detaljerna i arbetet.

En förutsättning för att kunna utfärda ett styrande dokument är att Göteborgs Stad rättsligt förfogar över en den aktuella frågan. Det måste finnas sådant utrymme i hanteringen av frågan som ger möjlighet att precisera hur staden ska agera. Är frågan helt lagreglerad finns inget sådant utrymme. Dataskyddsförordningen med kompletterande svensk lagstiftning är mycket detaljerad. I lagstiftningen anges både principer, värdegrunder, lagliga förutsättningar och hanteringsregler för behandling av personuppgifter. Även tillsyn och åtgärder vid brister av hanteringen av personuppgifter är reglerat. Det finns därför varken utrymme eller behov av att ytterligare precisera hur Göteborgs Stad ska hantera personuppgifter varför en policy och riktlinje för hantering av personuppgifter är överflödig.

Dataskyddsförordningen gäller även hantering av personuppgifter vid kameraövervakning och en ny kompletterande svensk lagstiftning, kamerabevakningslagen, föreslås enligt lagrådsremissen träda i kraft 1 augusti hösten 2018. DSF kommer alltså att gälla för hantering av personuppgifter vid kamerabevakning, vilket innebär att stadens policy och riktlinje för kameraövervakning sätts ur spel redan genom DSF:s införande även om den till DSF kompletterande kamerabevakningslagen inte träder i kraft förrän hösten 2018. Bland förslagen till kamerabevakningslagens förtjänar nämnas att ordningsmakten ges större möjlighet att använda kamerabevakning och vissa krav på tillstånd försvinner samtidigt som det ska bli generellt lättare att ur ett trygghetsperspektiv använda kamerabevakning. Kamerabevakningslagen innehåller kriterier för bedömningar om huruvida kamerabevakning ska anses vara en lämplig åtgärd, likväl som specifika hanteringsregler som kompletterar dataskyddsförordningens principer, värdegrunder, lagliga förutsättningar och hanteringsregler. Mot bakgrund av den tydliga reglering som lagstiftningen återger finns inte heller inom detta område utrymme eller behov av styrande dokument för att precisera Göteborgs Stads hantering av kameraövervakning.

Stadsledningskontoret ser emellertid behov av att de stödjande dokument som hittills tagits fram under anpassningsarbetet löpande ses över och värderas, samt vid behov kompletteras av exempelvis en rutin eller motsvarande. Samtidigt måste dataskyddsenheten få möjlighet att påbörja sitt arbete med att övervaka och kvalitetssäkra behandlingen av personuppgifter i förhållande till nämnder och styrelsen.

Stadsledningskontoret kommer under den ordinarie uppsikts- och uppföljningsprocessen att följa stadens personuppgiftshantering i förhållande till den nya lagstiftningen.

Sarah Arlebrink

Markus Landahl

Stadsjurist

Förste stadsjurist

